

Programska edukacija nosilaca pravosudnih funkcija u Centru za edukaciju sudija i tužilaca u FBiH u 2019. godini

Pripremili: Almir Tabaković i Adela Čomić, Centar za edukaciju sudija i tužilaca u FBiH

Uvod

Pripreme Programa stručnog usavršavanja sudija i tužilaca u 2019. godini u Centru za edukaciju sudija i tužilaca u FBiH su u završnoj fazi. Osim uobičajenih ciljnih skupina i tema, Program će u sljedećoj godini sadržavati i određene novitete o kojima će biti riječi u nastavku ovog kraćeg predstavljanja.

Polazna osnova za navedene novitete bile su *Peer Review* preporuke ekspertske misije i Izvještaj o Bosni i Hercegovini za 2018. godinu Evropske komisije. Uz praćenje brojnih domaćih strateških dokumenata, Centar kontinuirano prati i postigunuća u edukaciji pravosuđa od strane Evropske mreže institucija za edukaciju pravosuđa (EJTN). Ovakav rad uticao je na Program u dva pravca: s jedne strane, postojeće obuke su unaprijeđene na način da se pomnije prate efekti obuka i unapređuje metodologija realizacije obuka, a s druge strane se ozbiljna pažnja posvećuje zasebnim tematskim cjelinama i višegodišnjim specijalističkim obukama, u okviru oblasti koje su istaknute kao prepreke na putu BiH ka EU.

U navedenim novitetima međunarodne i domaće partnerske organizacije pružaju nam, kao i uvijek, podršku. Vijeće Evrope, OSCE Misija u Bosni i Hercegovini, USAID, UNICEF, CLDP, OPDAT, TRIAL International, Heinrich Boll Stiftung, AIRE Centre, Atlantska inicijativa, Sarajevski otvoreni centar, Centar ženskih prava – samo su neke od organizacija s kojima ćemo realizovati projekte edukacije u narednoj godini.

Ciljne skupine edukacije su, prema važećim propisima, nosioci pravosudnih funkcija i osobe koje to žele biti. U tom kontekstu, pripravnici imaju mogućnost da pohađaju jednu od tri obuke koje se odnose na aktuelnosti građanskog i krivičnog prava te etiku.

Početna obuka za stručne saradnike i savjetnike u pravosuđu održava se prema, od VSTV BiH ranije usvojenom, trogodišnjem programu. U okviru ove obuke zastupljene su sve oblasti prava, ali i oblasti znanja, vještina komunikacije i psihologije sudnice i etike budućih nosilaca pravosudnih funkcija.

Komplementarna obuka predviđena je za stručne saradnike i savjetnike u pravosuđu koji su uspješno okončali početnu obuku. Ova obuka u 2019. godini obuhvatiće pet edukativnih aktivnosti u vezi etičkih standarda koji se odnose na ovu populaciju u profesionalnoj zajednici, međunarodnu pravnu saradnju u građanskim i krivičnim stvarima, anti-diskriminaciono pravo, ugovornu odgovornost za štetu, ostavinske postupke s elementom inostranosti, te krivičnopravne aspekte slobode izražavanja.

Kontinuirana obuka za sudije i tužioce, osim standardno zastupljenih svih oblasti prava, i ove je godine podijeljena na teme za novoimenovane sudije i tužioce i za one koji su duže od jedne godine nosioci pravosudnih funkcija. U okviru tzv. početne obuke za sudije i tužioce, kao i prošlih godina, akcenat je stavljen na sticanje znanja o evropskom sistemu zaštite ljudskih prava te vještina rukovo-

đenja postupcima i menadžment vremena i resursa i korištenje sistema za automatsko upravljanje predmetima. Također, novitet predstavlja i specijalistička obuka za konsultativne tužioce (budući mentori novoimenovanih tužilaca unutar institucija).

Primjena standarda Evropskog suda za ljudska prava u Strazburu i Ustavnog suda BiH, prezentiranje stavova Vrhovnog suda FBiH, pravo EU, engleski jezik za pravnike, alternativno rješavanje sporova, tržište vrijednosnih papira, ugovori i naknada štete, zaštita svjedoka i oštećenih kao i njihovo obeštećenje u krivičnom postupku, razvijanje „mekih“ vještina u rukovođenju postupcima, sloboda govora, njena ograničenja i efikasna primjena članova 10 i 8 Evropske konvencije o ljudskim pravima, posebna specijalistička obuka o postupanju s maloljetnicima, kao i specijalistička obuka u oblasti forenzike, samo su neke od oblasti koje su zastupljene u kontinuiranoj obuci.

Za ovu priliku, potrebno je posebno istaći borbu protiv organizovanog kriminala i korupcije. Shodno realizaciji preporuka Evropske komisije, tj. akcionih planova za realizaciju istih, pažnja je posvećena podršci borbi protiv pranja novca, koja će u okviru IPA *Twining* projekta poboljšati saradnju i koordinaciju na finansijskim istragama, pružiti zajedničku obuku zasnovanu na sudskoj praksi, te stvoriti uslove za višegodišnju specijalizaciju sudija/tužilaca i predstavnika policijskih agencija koji rade na predmetima pranja novca i finansijskim istragama. Trenutno su u pripremi i edukativni materijal, edukacija edukatora i radionice za nosioce pravosudnih funkcija.

U okviru saradnje s USAID Projektom pravosuđa u BiH, u narednom periodu značajnu ulogu u edukaciji nosilaca pravosudnih funkcija zauzimaju teme poput istrage, optuženja i presuđenja koruptivnih krivičnih djela s finansijskim elementom, kao i krivičnih djela organiziranog kriminala. Tendencija suzbijanja korupcije i borba protiv organiziranog kriminala rezultiraju veoma dobro pripremljenim materijalima i praktičnim studijama slučaja koji će moći biti realizovani na radionicama na temu korupcije u javnim nabavkama i zloupotrebe u javnim nabavkama. Putem razvijanja vještina kritičkog razmišljanja i rješavanja problema u vezi s analizom predmeta i dokazima, nastojaće se potaknuti proaktivne istrage koruptivnih predmeta i predmeta iz oblasti finansijskih prevara i finansijskog kriminala.

Nezaobilazni noviteti u narednom periodu će svakako biti i predstavljanje i analiza segmenata sudske prakse koji se odnose na primjenu krivičnih djela podmićivanja i krivičnih djela protiv službene i druge odgovorne funkcije iz glave XXXI Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine. Primanje dara i drugih oblika koristi, zatim protuzakonito posredovanje, zloupotreba položaja i ovlaštenja kao materijalno krivično pravo, našli su svoje mjesto u programskim aktivnostima tokom 2019. godine.

Ljudska prava i odgovor krivičnog pravosuđa na terorizam, fenomen stranih terorističkih boraca i razmjena iskustava u borbi protiv novih trendova u korištenju žrtava trgovine ljudima za svrhe organiziranog kriminala se ističu kao noviteti u edukaciji koji će u narednom periodu biti zastupljeni u programu u oblasti jačanja kapaciteta pravosuđa u borbi protiv organiziranog kriminala.

Potpuno novi koncept upoznavanja nosilaca pravosudnih funkcija s prepoznavanjem i razumijevanjem savremenih karakteristika organiziranog kriminala će biti prezentovan u okviru nekoliko radionica na temu „Visokotehnološki kriminal i uticaj interneta na organizirani kriminal“. Na ovaj način, nosiocima pravosudnih funkcija će se omogućiti sticanje uvida u buduće trendove organiziranog kriminala.

Najnoviji vidovi zloupotrebe interneta u svrhe organiziranog kriminala kroz krivična djela iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja djece u digitalnom okruženju, te nasilja nad djecom putem informaciono-komunikacijskih tehnologija su potpuno nove edukativne aktivnosti u narednom periodu,

kojima se s više aspekata nastoji približiti i zaokružiti sveobuhvatno jačanje kapaciteta pravosuđa u borbi protiv organiziranog kriminala. Više detalja o edukativnim aktivnostima i realizaciji istih će, naravno, biti predstavljeno u samom Programu početne obuke i stručnog usavršavanja sudija i tužilaca za 2019. godinu koji će, nakon usvajanja, biti dostupan javnosti i putem internet stranice Centra.

Borba protiv organiziranog kriminala nije efikasna, ako kao završni čin ne uslijedi oduzimanje nezakonito stečene imovine. Prethodnih godina Centar je, u saradnji s Centrom za istraživanje politike suzbijanja kriminaliteta (CPRC), realizovao multisektorske višednevne edukacije za sve profesionalce u ovoj oblasti. U sljedećoj godini akcenat se stavlja na prošireno oduzimanje imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom.